

מסורת הש"ס

- (א) [זכורות כו. ע"ש]
(ב) [שבת סד: קמ"ז ע"י יב]
(ג) שבת סה. קמ"ז (ד) [ז"ל
אלעזר] (ה) [ז"ל אלעזר]
(ו) [מיהרש"א] (ז) והסת
מיירי בגדולים,

הגהות הב"ח

- (א) גמ' דאמר שמואל חלה
תרומה בחוצה לארץ:
(ב) רש"י ד"ה חלה
תרומה חלה: (ג) ד"ה אין
מוליכין וכו' וטעמא דכ"ש
דאסרי מפרש בגמרא
ר' אבהו ע"ש שאל כ"ל:
(ד) תוס' ד"ה גלגל וכו'
והי איתא בירושלמי כ"ל
ומית נמי נמחק:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה והאמר רב
יהודה אמר רב וכו' רב
חנן פליג עליה. ע"י צ"ח
דף מו ע"ב חוס' ד"ה פרי
נמי:

לעזי רש"י

טורטי"ל. עונה עגולה.

מוסף רש"י

כל מקום שאסרו
הכמים מפני מראית
העין. שלא יחסדו
באסור (שבת טז)
המותר ואסרו מפני
מראית העין שהוראו
חשדו דבר עברה (ע"י
יב.) אפילו בחדרי
חדרים אסור. נמחק
שאל אדם וראה אסרו
(שם). שרשון בחמה.
לכנס אבל לא כנגד
העם. שמשוה כנסן
(שבת קסז).

גלגל עיסה מערב י"ט מפרש ממנה חספה צ"ט. ואע"ג דמן
לקמן (דף לו:) אלו הן משום שבות אין מגביהין תרומות ומעשרות
צ"ט והא נמי כתרומת דגן דמאי שהיה יכול להפרישה מערב י"ט
אפילו הכי מפרש שלא גזרו על תרומת עיסה שהי מותר לגלגלה
צ"ט ולאפואה כדי לאכול פת חמה:

אין מפרש הימנה. דלא המירו
להפריש חלה אלא בעיסה שנתגלגלה
צ"ט אבל זו היה לו להפריש מערב
י"ט כתרומת דגן ופירות: (ג) חלה
[חל]. חלה טורטי"ל. חלה שמרמין מן
העיסה שצחוה לארץ הואיל ואינה
מן התורה דקיימא לן בקדושין (דף
לו:) כל מלואה המלויה בפירות הגדלים
בארץ אינו נוהג אלא בארץ: אונל
והולך. כל הפת ומשייר כדי חלה
ומפרישה בחרונה. אלמא הפרשה
שלא לגזר היא ולא היא הפרשה
והמפרש צ"ט אינו כמתקן דלתסר
כשאר הגזת תרומה דגזר זה
כבן מפני שגראה כמתקן: מי לא
מודה שמואל אע"פ שאינו צריך
להפרישה שאס קרא עליה שם שחל
עליה שם חלה ואסורה לזרים אלמא
שם תרומה עליה ואינה בכלל אין
מגביהין תרומות ומעשרות צ"ט:
בתנאי אין מוליכין אם הסולס.
קס"ד⁷ סולס המיוחד לכך ויכיר שהוא
של שובן וטעמא דכ"ש⁸ מפרש
בגמרא דאסרי ואע"פ שהוא בא
ליטול גוזלות לשמחת י"ט: מחלון
לחלון. באותו שובן עממו שכן דרך
שובן להיות צו מחילות הרבה קן
לכל זוג חוג ומלון לכל קן וקן:
גמ' הרואה. שהוא מוליכו אומר
להטיח גזרו הוא צריך והי הוא עושה

מלאכה ביום טוב: לעשות. שהי טחין גגותיהן בטיט לפי שלא
היו משופעין אלא עשויין כמין תקרת עליה ומשתמשין בהן לפיכך טחין
אותן ומשפיעין הטיח ללד הכתלים שיצונו מימיו: שובנו מוסיף עליו. שובנו
של סולס מוסיף שהוא ניכר שהוא של שובן: מוסר. שהי אין
אדם רואה: והאמר רב יהודה אמר רב נז'. וקשיא דרז אדרב
חנן. ואע"ג דרז אמורא הוא מקשי מיניה מפני שרצן של כל בני
הגולה היה בדורו חזן משמואל: תנאי היא. איכא תנא דאפי' כחיה
כוותיה: שוטחן בחמה. בני גששיו כליו בדרך בני גששיו שוטחן
בחמה והן נגבין מאלוהין: אבל לא כנגד העם. שלא יאמרו כנסן
בשבת. אלמא מידי דמשום מראית העין מותר במקום נזע: לימא
רב דאמר ככ"ש. לרב חנן קא פריך דאוקי לה דבית הלל ברה"ר אסרי
וצרשות היחיד שרי א"כ לרב חנן רב דאמר כל מקום שאסרו כו'
דאמר ככ"ש בבתמי הא ודאי לא צדיק צ"ה ועבדי ככ"ש ועל כרחק
לזית הלל אפי' צרשות הרבים מותר משום דשובנו מוכיח עליו דאי
ברה"ר אסור וצרשות היחיד שרי לא הוה אמר רב להא שמעתא: תנאי
היא. כלומר אמר לך רב חנן ודאי רב סבר דבית הלל אפילו
ברה"ה שרו ופליג עלי ואנא דאמרי כי האי תנא דאמר שוטחן בחמה
לזית ליה דרב וההוא תנא מוקי בית הלל כוותיה דלא המירו אלא
צרשות היחיד ורבי אליעזר ור"ש דסבירא להו כרב מוקמי צריותא
דבית הלל דמתניתין ואפי' ברה"ר דקא סברי שובנו מוכיח עליו וצ"ש
לית להו שובנו מוכיח עליו ואסרי אפי' בחדרי חדרים. י"מ דלרב קא פריך
ואמר לך רב תנאי היא ולא מלתא היא דמאי ברותייהו דרבי אליעזר
ור' שמעון במקום בית הלל הא צ"ש נמי טובא הוה ואין הלכה כמותן:

מ"מ פריך שפיר כיון דרב גדול היה בדורו וראש ישיבה לישראל חזן משמואל אין סביר * דרב חנן פליג עליה: ור"ב בבית שמאי.
פרש"י ומקשה לרב חנן דמוקי דבית הלל לית להו דרב וצרה"ר דברי הכל אסור ואפילו צ"ה אסרי וצרשות היחיד שרו (ואדרבה)
רב לא יאמר הכי דלא יאמר דלא כהלכתא אלא יאמר דצ"ה שרו אפילו ברה"ר דשובנו מוכיח עליו ודלא כוותן ומשני תנאי היא כלומר
רב חנן אמר לך אין הכי נמי דרב סבר דבית הלל שרו ברה"ר ופליג עלי ואנא דאמרי כי ההוא תנא דשוטחן לזית ליה דרב וההוא
תנא מוקי לה בית הלל כוותיה דלא המירו אלא צרשות היחיד וי"מ דלרב קא פריך ואמר לך רב תנאי היא דסבירא להו ככ"ש ואנא
סבירא לי כהני תנאי ולא נראה דמאי אולמייהו דרבי אליעזר ור"ש לגבי בית הלל הא צ"ש טובא תנאי הוה ואע"פ כן אין הלכה כמותן:

ביצה פרק ראשון ביצה

מ. גלגל עיסה מערב י"ט מפרש חלה בי"ט. פרש"י דאע"ג דאין

מגביהין תרומות ומעשרות צ"ט והא נמי כתרומת גזרין
דמאי שהוא היה יכול להפריש מע"ט דהא מאתמול התחיל זמנה
להפריש דמן (חלה פ"ג) מאימתי חיוז חלה משגלגל אפילו הכי
מפרישין לה שלא גזרו על תרומת

עיסה שהי מותר לגלגל צ"ט ולאפואה
כדי לאכול פת חמה ואז מותר
להפריש ממנה חלה כיון שצ"ט נלושה
א"כ לא היה הפרשת חלה בכלל
איסור הגזת תרומה ואפי' כשגלגלה
מצעוד יום ע"ל דלפי הירושלמי
ניחא דקיימרי שלא גמר הלישה
מע"ט ואע"ג דסוף סוף היה יכול
להפריש מצעוד יום משעת גלגול
מכל מקום אחר שנגמרה הלישה צ"ט
הוה ליה כאלו נעשית כל הלישה
צ"ט שגילות שלא להפריש חלה
עד גמר הלישה ולעולם הפרשת
חלה הוה בכלל הגזת תרומה היכא
דהי לו להפריש מאתמול אבל לא
מזי למימר דלמי מחלוק בין כסוי
משום דגבי כסוי לא ממנע משמחת
י"ט דאין הכסוי מעבד האכילה אבל
הפרשת חלה מעבד אכילה דזה אינו
דהא מייירי הכא בחוזה לארץ כדאמר
בסמון וא"כ אכול ואחר כך מפרש
דמשעת דליכא מאן דפליג דזה
וצתוספתא פ"י דטעמא דרבה דמייירי
בחוזה לארץ ולא מחזי כמתקן כיון
שגלגלו הכי יוכל לאכול אבל צא"י
מודה רבה ואין נראה דמשמע
בסמון דלא שייך כלל לומר זה הטעם
דקאמר מי לא מודה שמואל שאס
קרא וכו' א"כ כיון דשם חלה עליה
מיחזי כמתקן ומשמע לפי הלשון

דסבירא זו פשוטה ולכן נראה עיקר דפ"י לגיל דאפי' צא"י מותר
רבה ואנא דשמואל אסר אפי' צח"ל ותדע דהא ודאי הירושלמי
מייירי צא"י ואפילו הכי לא קא אסר אלא היכא דלש אבל ערס
שרי דהיינו גלגל ונראה דהלכה כרבה דהוא צתראה דיוקא גלגל
שלא נגמרה לישתה לגמרי דאי נגמרה לגמרי אפילו רבה מודה
דאין מפרשין אותה צ"ט והכי (י) נמי איתא בירושלמי כל הלש
עיסה מע"ט אין מפרשין חלה צ"ט וקאמר לש אין ערס לא
וה"פ דוקא ל"ט דנגמרה מערב י"ט אין מפרשין אבל ערס לא דלא
נגמרה הלישה מערב י"ט מפרש והכא נמי מייירי בגלגל שהוא
כמו ערס והיכא דשכח ולא הפריש מן הפת מע"ט ק"ל דחלת
חו"ל אכול והולך ואח"כ מפרש וא"כ ישייר מן הפת מכל אחד ואחד
ואוכל השאר ולתמר יפריש חלה וצריך שמהא גדולה כדי שהיה לה
היכירא אחר הפרשה דכתב (גמרא טו) ראשית דבעינן שהיו צריה
ניכרין והיכא דאפי' עריבה מלאה עיסה מערב י"ט ושכח ולא הפריש
חלה מערב י"ט ישייר פת אחת בצדל כולל עד למחר מפני שגבלי
כאחד אבל צמאות צערד הפסקא אין שכת ולא הפריש צריך לשייר
מכל אחת ואחת מפני שגבולין כל אחת ואחת בפני עצמה ולתמר
יניח כל החמיכות בכל אחד ומצרכן לחלה ויפריש מן כולם אחת ומייהו
אס יראה לעשות דבר קל יעשה מזה אחת ויאפה אותה ויצרפס
ויפריש [מאחת עלן כל האחרות אגב אותה מפני שחיובה בא עכשיו:
אין מו"לביין הסולס. תימנה אפי' הכין אותם מאתמול מ"מ אית
צו משום יצידה כדאמרין לקמן (דף כד.) הלז יוני שובן
יווני עליהן חייב וי"ל דמייירי בקטנים שלא פרחו * פרוח *
והאמר רב יהודה אמר רב. אף על גב דרב היה אמורא
דרב חנן פליג עליה: ור"ב בבית שמאי.
הכל אסור ואפילו צ"ה אסרי וצרשות היחיד שרו (ואדרבה)
רב לא יאמר הכי דלא כהלכתא אלא יאמר דצ"ה שרו אפילו ברה"ר דשובנו מוכיח עליו ודלא כוותן ומשני תנאי היא כלומר
רב חנן אמר לך אין הכי נמי דרב סבר דבית הלל שרו ברה"ר ופליג עלי ואנא דאמרי כי ההוא תנא דשוטחן לזית ליה דרב וההוא
תנא מוקי לה בית הלל כוותיה דלא המירו אלא צרשות היחיד וי"מ דלרב קא פריך ואמר לך רב תנאי היא דסבירא להו ככ"ש ואנא
סבירא לי כהני תנאי ולא נראה דמאי אולמייהו דרבי אליעזר ור"ש לגבי בית הלל הא צ"ש טובא תנאי הוה ואע"פ כן אין הלכה כמותן:

רחצם. ר' אלעזר ור' שמעון אסורין, ורב לדברי אילו קאמר.

עין משפט
נר מצוה

סד א מיי פ"ג מהל'
י"ט הלכה ח סמנ
לאין עה פ"ט א"ח ס'
תקו ספ"ג:
סד ב מיי פ"ה מהלס'
בכורס הלכה י'
טו"ע י"ד ס' סג:
סד ג ד מיי פ"ה מהל'
י"ט הלכה ד טו"ע:
א"ח ס' תקו ספ"ג ד:
סד ה ו מיי פ"ב
מהלס' שבת הל' כ
ופ"ה מהלס' י"ט שס
סמנ לאין סה טו"ע א"ח
ס' ש ספ"ג מה:

רבינו הגנאל

גלגל עיסה מערב י"ט
מפריש ממנה חלה
ביו"ט. אבדו דשמואל
אוסר להפריש חלה
ביום טוב מן העיסה
שגלגלה מערב יום טוב,
מאי טעמא שהיה לו
להפריש חלה בעת
שגלגל, כדנתן אולין
ערי מן העיסה עד
שתגלגל בחטם ותטמטם
בשעורין, גלגלה בחטין
וטמטמה בשעורין, האוכל
ממנה חייב מיתה, כיון
שנותנת המים מגבהה
חלתה, וכבר אמרו כל
(ש"א) [שאפשר לו
לעשותו מערב י"ט אינו
דוחה את י"ט. ופליגא
עליה שבעתה דשמואל
בריה, דאמר במסכת
בכורות פרק עד כמה
מפריש, ונתן כיון שיש לו
עריין רשות לאכול בלא
הפרשת חלה כאלו לא
נתייב, ומתמיהין מי לא
מודי שמואל שאם הפריש
חלה וקרא עליה שם חלה
קודם שיאכל חלה אסורה
לזרים, וכיון שאילו עשה
כך היתה חלתו חלה,
אפשר לעשותו מערב
י"ט קרינא ביה, ולפיכך
אין מפרשין אותה ביו"ט.
ירושלמי יתפרט בעיסה
שטאה שאינו יכול
להפריש חלתה אלא
לבסוף. בית שמאי
אומרים אין מוליכין את
הסולס משובך לשבוכך
בר', עד וכו' מתירין.
אמר רב חנן מחלוקת
ברה"ר, אבל ברשות
היחיד דברי הכל מותר (א).
ואקשינן לימא רב דאמר
כל מקום שאמרו חכמים
מפני מראית העין אסור,
כיון זה שהוראה אותו
מוליך הסולס ברה"ר.
אמר להטיח גזו הוא
צריך, אפילו בחודר חדרים
ברשות היחיד אסור,
ככ"ש אמרה לשמעתי,
דהא ב"ה ברשות הרבים
אסרי אבל ברשות היחיד
שרי, וביט שמאי הוא
דאסרי ברשות היחיד.
ופריקין תנאי היא, כלומר
לא אמר רב על כל
החכמים אלא על אותן
שאוסרין משום (ג) מראית
העין, אמר שאוסרין
אפילו בחודר חדרים, ועל
זולתם לא אמר, דתנאי
שטחן בחמה הבגדים
שנושרו, אבל לא כנגד
העם, דאחי למימר היום

(א) דברי רבנו בזה דאמר ואקשינן קאי אליהם בפרא דברה"ר פליגי אכל ברה"ר אסור. (ב) פי רבנו הוא הי"מ כנשי' ומוס'.